

Vlaanderen
is lokaal bestuur

EEN FINANCIËLE BLIK OP DE VLAAMSE PROVINCIES

JAARREKENINGEN 2022

11 september 2023

AGENTSCHAP
BINNENLANDS
BESTUUR

vlaanderen.be/lokaal-bestuur

Inhoud

1.	VOORAF.....	3
2.	DE PROVINCIEBESTUREN NA DE INTERNE STAATSHERVORMING (2009 - 2018).....	4
2.1.	De provincies als gebiedsgerichte streekmotoren.....	4
2.2.	De afslanking in cijfers.....	6
2.3.	Het provinciaal bestuursniveau in verhouding tot het lokaal en het Vlaams bestuursniveau.....	7
3.	ZIJN DE PROVINCIES FINANCIËEL GEZOND?.....	8
3.1.	De autofinancieringsmarge.....	8
3.2.	Het gecumuleerd budgettair resultaat.....	9
3.3.	Het saldo van de exploitatie- en de investeringsverrichtingen.....	9
3.4.	De financiële schulden.....	11
4.	WAAR HALEN DE PROVINCIES HUN INKOMSTEN VANDAAN?.....	12
4.1.	De provinciebesturen.....	12
4.2.	De autonome provinciebedrijven.....	13
5.	WAARAAN BESTEDEN DE PROVINCIES HUN GELD.....	15
5.1.	Functionele analyse: doel van de uitgaven.....	15
5.2.	Economische analyse: welke soort uitgaven.....	17
6.	CONCLUSIES.....	20
7.	BIJLAGEN.....	21
	Bijlage 1: overzicht van de provinciale verzelfstandigde entiteiten in 2022.....	22
	Bijlage 2: enkele indicatoren per provincie.....	23
	Bijlage 3: ontvangsten en uitgaven van de provinciebesturen (2014-2022).....	23
	Bijlage 4: ontvangsten en uitgaven van de autonome provinciebedrijven (2014-2022).....	23
	Bijlage 5: geconsolideerde uitgaven (provincies en APB) - functionele analyse.....	23
	Bijlage 6: geconsolideerde uitgaven (provinciebesturen en APB): economische analyse.....	23

1. VOORAF

Met de provincies bedoelen we in deze nota de 5 provinciebesturen en de 19 publiekrechtelijke autonome provinciebedrijven (APB). 14 van die APB zijn opgericht door het provinciebestuur van Antwerpen, 3 door het provinciebestuur van West-Vlaanderen en 2 door het provinciebestuur van Vlaams-Brabant¹.

De provinciebesturen en hun APB hanteren BBC (de beleids- en beheercyclus) als instrument voor hun financiële en beleidsmatige planning (het meerjarenplan en de jaarlijkse aanpassingen) en rapportering (de jaarrekening). Ze verstrekken geglobaliseerde gegevens van deze beleidsrapporten digitaal aan de toezichthoudende Vlaamse overheid. Deze gegevens, en meer bepaald de jaarrekeningcijfers, publiek beschikbaar op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB)², vormen de basis vormen van deze nota.

Een provinciebestuur kan bepaalde activiteiten onderbrengen in een extern verzelfstandigd agentschap (EVA) in privaatrechtelijke vorm. Voorbeeld hiervan zijn de Stichting van Openbaar Nut 'Limburg Sterk Merk - LSM' in de provincie Limburg of de vzw Sport- en Recreatiecentrum De Nekker in de provincie Antwerpen. In totaal tellen we er 9. Deze privaatrechtelijke agentschappen hanteren een ander systeem voor hun begroting, boekhouding en jaarrekening. Ze behoren niet tot de scope van deze nota. Bijlage 1 bevat naast het overzicht van de APB ook het overzicht van die provinciale EVA van privaat recht.

In deze nota leggen we het accent op de gegevens van de jaarrekeningen 2022, die de provinciebesturen ons aanreiken. Als het zinvol is, zetten we die gegevens in een historisch perspectief. We kunnen terugkijken tot het jaar 2014, het eerste jaar dat alle provincies BBC gebruikten. We behandelen de provinciebedrijven en de autonome provinciebedrijven afzonderlijk, tenzij een geconsolideerde rapportering ons een meerwaarde lijkt.

De nota schetst de grote lijnen van de provinciale financiën. In de bijlagen geven we enkele overzichten van alle belangrijke ontvangsten- en uitgavencategorieën van de 5 provinciebesturen en de 19 autonome provinciebedrijven sinds 2014. Wie nog meer in detail wil gaan en de resultaten wil analyseren van bijvoorbeeld een individuele provincie of een individueel APB, verwijzen we naar de websites van de provinciebesturen, die verplicht de beleidsrapporten moeten publiceren. Je kan ook terecht op de hoger vermelde tools op de website van ABB waarmee je de databank met de gegevens van de digitale BBC-rapportering in detail kan bevragen.

¹ Bijlage 1 bevat de volledige lijst van de autonome provinciebedrijven actief in 2022.

² <https://www.vlaanderen.be/lokaal-bestuur/financieel-beleid-en-beheer-bbc/financiele-tools-en-data>

2. DE PROVINCIEBESTUREN NA DE INTERNE STAATSHERVORMING (2009 - 2018)

2.1. De provincies als gebiedsgerichte streekmotoren

De Vlaamse regeringen Peeters II (2009-2014) en Bourgeois I (2014-2019) hadden een geëxpliciteerde visie op het provinciale bestuursniveau. Met het Witboek Interne Staatshervorming (april 2011) als conceptuele basis wilden ze het bestuurskundig landschap in Vlaanderen efficiënter en transparanter maken. Een scherpere afbakening van de profielen van de verschillende bestuursniveaus was de essentie. De klemtoon lag bij sterkere (en grotere) gemeenten en een meer kaderstellende Vlaamse overheid. De provincies moesten hun aandacht toespitsen op de grondgebonden bevoegdheden. Het werd niet wenselijk geacht dat 3 beleidsniveaus actief zouden zijn op alle beleidsterreinen.

Dat leidde in 2 fases tot een inperking van de bevoegdheden van de provincies:

- Vanaf 2014 waren de provincies enkel nog bevoegd voor een beleid in de persoonsgebonden materies als daarvoor een expliciete decretale grondslag bestond. Ze beschikten niet langer over een open taakstelling (een vrij initiatiefrecht) in die materies.
- Vanaf 2018 zijn de provincies helemaal niet meer bevoegd voor de persoonsgebonden aangelegenheden. De resterende persoonsgebonden taken werden overgeheveld naar de lokale besturen en naar de Vlaamse overheid.

Hierbij passen 2 kanttekeningen:

- Het project Interne Staatshervorming definieerde de 'persoonsgebonden bevoegdheden' als de bevoegdheden uit de artikelen 4 en 5 van de Bijzondere Wet tot Hervorming van de Instellingen van 8 augustus 1980. Het betreft in hoofdzaak de bevoegdheden cultuur, welzijn, sport en jeugd. Onderwijs hoort daar niet bij. De provincies zijn dus nog altijd bevoegd voor het provinciale onderwijsbeleid en kunnen eigen scholen inrichten.
- Dat de provincies niet meer bevoegd zijn voor de persoonsgebonden bevoegdheden is ook vandaag niet absoluut. Het Vlaams Parlement stond de Vlaamse Regering toe om, tijdelijk, de provincies toe te laten bepaalde culturele instellingen te beheren. Dat is vandaag enkel nog het geval voor het Cultuurcentrum De Warande in Turnhout, dat het provinciebestuur van Antwerpen verder beheert tot minstens 2024³. Ook in de bekende provinciale recreatiedomeinen, die de provincies uitbaten vanuit hun bevoegdheid 'toerisme', organiseren ze nog altijd culturele of sportieve activiteiten of baten ze musea uit. Binnen het kader van de Interne Staatshervorming koos het Vlaams Parlement ervoor om de (culturele of sportieve) bijzaak niet te scheiden van de toeristische hoofdzaak. Zo voeren de provincies nog een cultureel of sportief (bij-)beleid.

³ Besluit van de Vlaamse Regering van 22 december 2017 tot machtiging van de voortzetting van de betrokkenheid en ondersteuning vermeld in artikel 36, §2 van het decreet van 18 november 2016 houdende de vernieuwde taakstelling en gewijzigde financiering van de provincies

De Interne Staatshervorming had ook gevolgen voor de financiële verhoudingen tussen het Vlaamse en het provinciale overheidsniveau.

- In de eerste fase van de Interne Staatshervorming is het Provinciefonds, een algemene werkingssubsidie van de Vlaamse overheid die in 2013 nog 92,4 miljoen euro bedroeg,⁴ eerst afgeslankt tot een bedrag van 37,2 miljoen euro in 2014 en vervolgens volledig opgeheven vanaf 2015;
- In de tweede fase van de Interne Staatshervorming stelde het Vlaams Parlement tot het aanslagjaar 2022 een tijdelijk plafond in voor de provinciale opcentiemen op de onroerende voorheffing⁵.

Het regeerakkoord van de Vlaamse Regering Jambon I (2019-2024) verduidelijkt de wens tot krachtiger lokale besturen, maar bevat geen verdere bestuurskundige ambities met het provinciale niveau. De nieuwe afgeslankte provinciebesturen⁶, tot stand gekomen einde 2018 na de provincieraadsverkiezingen van 14 oktober 2018, konden zich vanaf 2019 volop concentreren op hun grondgebonden bevoegdheidsdomeinen. Provincies willen 'gebiedsgerichte streekmotoren' zijn, zo luidt het in de nota 'Over het DNA van het provinciaal bestuursniveau' van de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP).

⁴ De afschaffing van het Provinciefonds vanaf 2015 was het gevolg van de 'financiële verevening' van de bevoegdheidsoverdrachten over de persoonsgebonden aangelegenheden (55 miljoen euro) en een algemene besparingsmaatregel van de Vlaamse overheid ten koste van de provincies (37 miljoen euro).

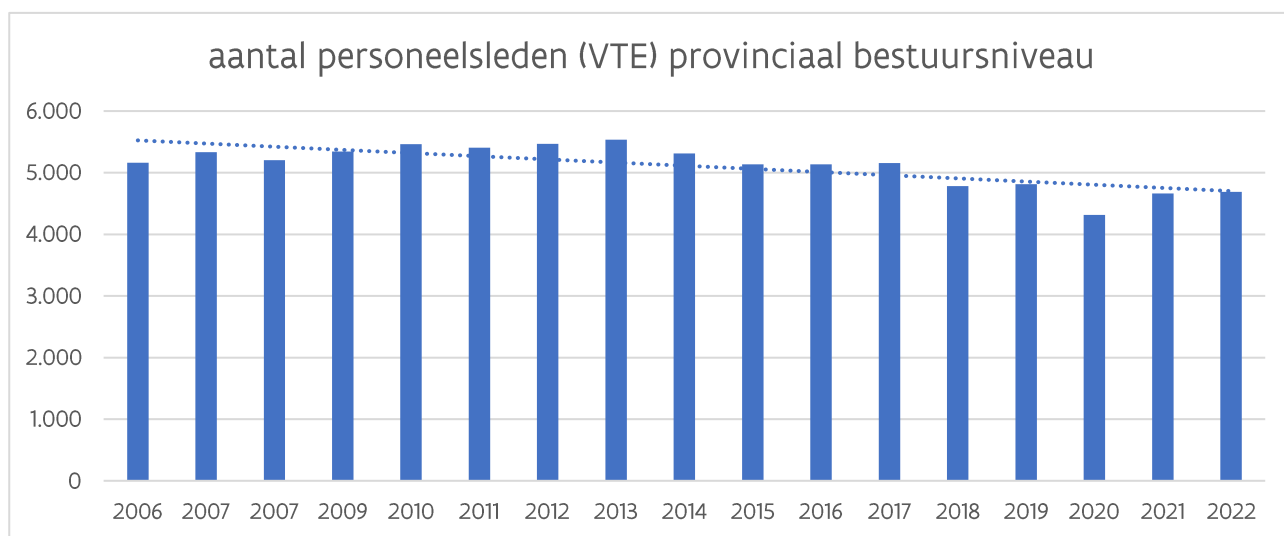
⁵ Decreet van 18 november 2016 houdende de vernieuwde taakstelling en de gewijzigde financiering van de provincies, artikel 31 en artikel 38. Door de financiële verevening tijdens de tweede fase van de Interne Staatshervorming, met onder andere de tijdelijke plafonnering van de OOV-tarieven, kende het Vlaams Parlement aan de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant een tijdelijke, voorwaardenvrije subsidie toe van respectievelijk 2.249.033 en 7.071.788 euro. Door het plafond op de tarieven van de OOV konden beide provincies zich onvoldoende financieren voor hun grondgebonden bevoegdheden.

⁶ Niet alleen in bevoegdheden en financiële omvang, maar ook in politiek personeel zijn de provinciebesturen afgeslankt. De nieuwe provinciebesturen kennen vanaf 2019 niet langer 63 of 72, maar 31 of 36 provincieraadsleden. Het aantal gedeputeerden in iedere provincie daalde van 6 naar 4. Ten slotte moesten de provincies zich tegen uiterlijk eind 2018 terugtrekken uit de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarin ze nog deelgenoot waren.

2.2.De afslanking in cijfers

De Interne Staatshervorming betekende dus een scherper profiel voor de provincies: in 2 fases (vanaf 2014 en vanaf 2018) werden hun bevoegdheden in de persoonsgebonden sfeer ontnomen. De impact van deze hervorming op de totale omvang van het provinciaal bestuursniveau is eerder matig.

Nemen we het aantal personeelsleden van de eigenlijke provinciebesturen en de APB, uitgedrukt in voltijdse equivalenten (VTE)⁷. Dat kende een bescheiden daling in 2014 (van 5.533 naar 5.315 VTE) en een iets substantiëlere daling in 2018 (van 5.154 naar 4.783). In 2022 beschikte het provinciaal bestuursniveau over 4.687 VTE. Dat is 846 VTE of 15,3% minder dan in 2013, het jaar voor de Interne Staatshervorming.

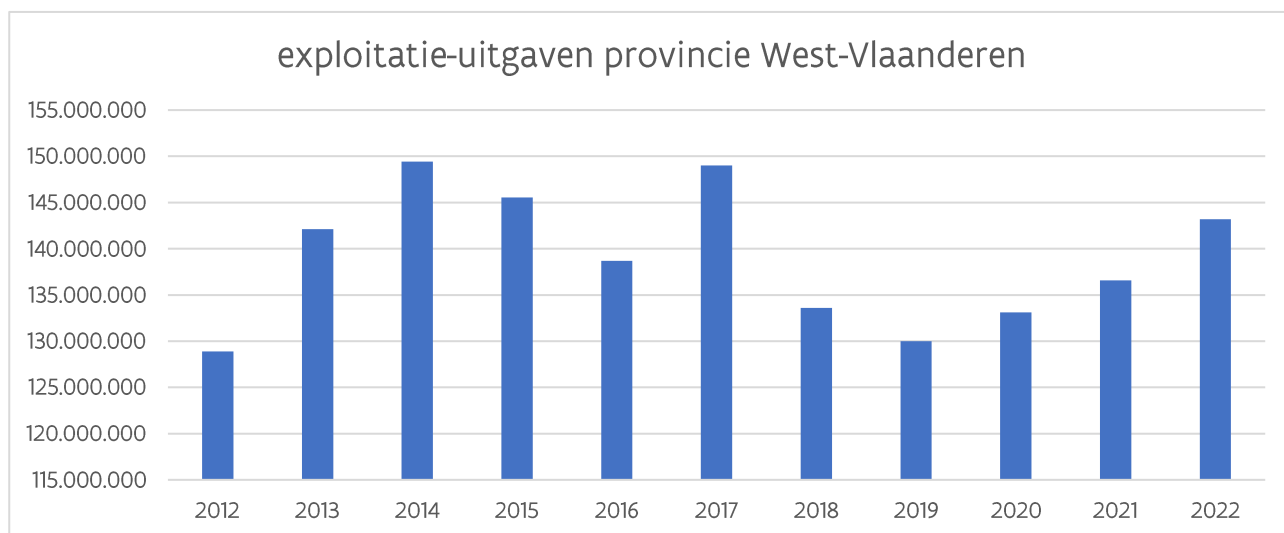

Aantal VTE	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Provincies	4.966	4.990	4.838	4.947	4.932	4.857	4.904	4.933	4.543	4.352	4.323	4.291	3.948	3.831	3.660	3.918	3.952
APB	195	343	367	395	529	549	566	601	772	783	813	863	835	984	656	746	735
Totaal	5.161	5.333	5.205	5.342	5.461	5.407	5.470	5.533	5.315	5.135	5.137	5.154	4.783	4.816	4.316	4.664	4.687

Een financiële analyse van de afslanking is minder eenvoudig. De provinciebesturen hanteren pas vanaf 2014 de BBC voor hun financiële en beleidsmatige rapportering. Pas vanaf dan, het eerste jaar van de eerste fase van de Interne Staatshervorming, beschikken we dus over systematische cijfers in BBC-formaat. De provincie West-Vlaanderen vormt hierop een uitzondering. Die provincie was 'pilotbestuur' voor de invoering van het BBC-systeem vanaf het boekjaar 2012. Dat laat ons toe om voor die provincie bijvoorbeeld de exploitatie-uitgaven van 2012 tot 2022 op te volgen.

⁷ Bron: RSZ (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid).

Uit die cijfers blijkt dat de financiële impact van de eerste fase (in 2014) daar heel gering was. Pas met de tweede fase, vanaf 2018, zien we een merkelijke daling van de exploitatie-uitgaven (van 149 naar 133 miljoen euro). In absolute termen zitten de exploitatie-uitgaven in 2022 (143,2 miljoen euro) opnieuw op het niveau van 2013 toen ze 142,1 miljoen euro bedroegen. Als we rekening houden met de inflatie, betekent dat een reële daling met 18%!

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Exploitatie-uitgaven	128.875.614	142.109.077	149.433.536	145.536.902	138.695.639	149.028.455

	2018	2019	2020	2021	2022
Exploitatie-uitgaven	133.608.323	129.984.762	133.105.138	136.586.094	143.185.165

2.3. Het provinciaal bestuursniveau in verhouding tot het lokaal en het Vlaams bestuursniveau

Ook al is de afslanking van de provincies beperkt gebleven, het provinciaal bestuursniveau blijft het kleine broertje onder de bestuursniveaus in Vlaanderen. Zeker in financiële termen. De totale uitgaven van de 5 provinciebesturen bedroegen in 2022 1,1 miljard euro⁸. De totale uitgaven van de 19 APB bedroegen iets meer dan 168 miljoen euro⁹. Geconsolideerd gaat het over **1,215 miljard** euro.

Dat is vrij beperkt als we dat vergelijken met de totale uitgaven van de Vlaamse gemeenten en OCMW's. Die bedroegen in 2022, geconsolideerd met de autonome gemeentebedrijven, **17,5 miljard** euro. De totale uitgaven van de Vlaamse overheid, de zogenaamde primaire geconsolideerde ESR-uitgaven, bedroegen in 2022 niet minder dan **54,238 miljard** euro¹⁰.

⁸ Het gaat exact over 1.100.301.368 euro waarvan 875.194.367 euro exploitatie-uitgaven, 170.822.683 euro investeringsuitgaven en 54.284.318 euro financieringsuitgaven (vooral aflossingen van leningen).

⁹ Het gaat exact over 168.465.689 euro waarvan 159.758.473 euro exploitatie-uitgaven, 6.292.520 euro investeringsuitgaven en 2.414.696 euro financieringsuitgaven.

¹⁰ Ontwerp van decreet van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering voor het jaar 2022, Vlaams Parlement, 23 (2022-2023) - Nr. 1

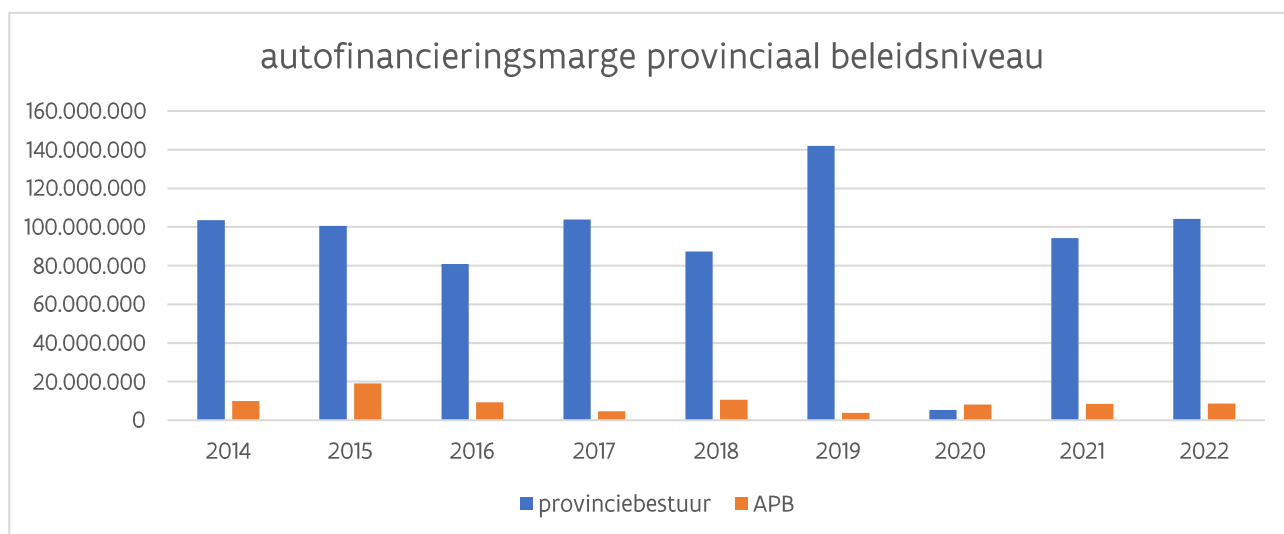
3. ZIJN DE PROVINCIES FINANCIËEL GEZOND?

Die vraag kunnen we zonder aarzeling bevestigend beantwoorden. De Vlaamse overheid hanteert 2 normen die elk lokaal bestuur en elke provincie verplicht moeten respecteren in hun (aangepast) meerjarenplan. Beide normen moeten de financiële gezondheid van de provincies garanderen. Het gaat over een positieve autofinancieringsmarge (AFM) op het einde van de decretale planingsperiode en een jaarlijks positief beschikbaar budgettair resultaat (BBR). De autonome provinciebedrijven moeten enkel voldoen aan een jaarlijks positief BBR.

De 5 provincies halen samen makkelijk beide normen en ook uit andere indicatoren blijkt hun financiële gezondheid¹¹.

3.1. De autofinancieringsmarge

De autofinancieringsmarge (AFM) is het saldo dat overblijft van de exploitatie-ontvangsten als alle exploitatie-uitgaven en de periodieke aflossingen van de leningen zijn betaald. Het is de marge waarover een provincie beschikt voor de financiering van nieuwe investeringen of andere beleidsinitiatieven. De AFM moet voor elke provincie positief zijn op het einde van de planingsperiode in de meerjarenplannen (= de norm). In de jaarrekeningen geldt de AFM niet als norm. Een blik op de jaarlijkse evolutie van de AFM van de provinciebesturen als groep, zoals die blijkt uit de jaarrekeningen, is nochtans nuttig om de provinciale financiën te monitoren.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Provincies									
AFM	103.537.805	100.581.617	80.900.972	103.784.343	87.363.607	142.032.197	5.257.270	94.293.388	104.276.285
EO	1.035.986.869	1.030.169.387	984.443.370	994.221.240	917.366.354	967.746.706	945.106.964	941.101.425	1.012.084.644
AFM/EO	9,99%	9,76%	8,22%	10,44%	9,52%	14,68%	0,56%	10,02%	10,30%
APB									
AFM	9.948.406	19.130.065	9.292.925	4.574.674	10.542.902	3.776.857	8.123.166	8.377.610	8.594.344
EO	126.280.969	144.136.892	147.368.965	157.835.050	158.116.610	149.408.614	144.254.879	154.603.920	168.329.065
AFM/EO	7,88%	13,27%	6,31%	2,90%	6,67%	2,53%	5,63%	5,42%	5,11%

¹¹ In deze nota behandelen we de 5 provincies en de 19 APB als geheel. Bijlage 6 geeft enkele indicatoren per provinciebestuur.

Het is duidelijk dat de provincies het jaar 2022 afsluiten met een heel behoorlijke AFM die in de lijn ligt van de voorgaande jaren: ongeveer 10% van de exploitatie-ontvangsten. Enkel in het jaar 2020 was de AFM merkkelijk minder. Dat heeft te maken met een eenmalige en uitzonderlijke boeking in de provincie Antwerpen. Die provincie richtte in 2020 een OFP-S op (Organisme voor de Financiering van de Pensioenlast voor de Statutaire medewerkers van de provincie en haar APB). De pensioenreserves, die de provincie tot op dat moment aanhield als een belegging, externaliseerde de provincie Antwerpen naar dat organisme. Boekhoudkundig vertaalde zich dat in 2020 in een eenmalige uitgave van 123.173.853 euro binnen de rubriek 'exploitatie-uitgaven - andere financiële uitgaven'¹². Die omvangrijke en uitzonderlijke 'uitgave' weegt negatief op het exploitatiesaldo en dus ook op de autofinancieringsmarge.

Hoewel de AFM geen juridisch afdwingbare norm is voor de verzelfstandigde entiteiten, is het niet onbelangrijk om hier te vermelden dat de APB als groep het jaar 2022 afsloten met een positieve AFM van bijna 8,6 miljoen euro (of iets meer dan 5% van de exploitatie-ontvangsten). Ook dat ligt in de lijn van de voorgaande jaren.

3.2. Het gecumuleerd budgettair resultaat

Het gecumuleerd budgettair resultaat (GBR) bestaat uit de som van het budgettair resultaat van het boekjaar (het verschil tussen alle ontvangsten en alle uitgaven voor een bepaald jaar¹³) en het overgedragen gecumuleerd budgettair resultaat van het vorige boekjaar. Het toont aan over welke 'spaarboek' de lokale besturen beschikken.

Trekken we van dat GBR nog de onbeschikbare gelden af, dan bekomen we het beschikbaar budgettair resultaat. Dat moet positief zijn voor ieder jaar in het meerjarenplan. Dat is een tweede norm die de Vlaamse overheid oplegt.

Boekjaar	Budgettair resultaat	GBR vorig boekjaar	GBR
2021	7.101.533	501.682.046	508.783.579
2022	83.435.626	508.783.579	592.219.204

Het budgettair resultaat van het boekjaar 2022 was heel positief: +83,4 miljoen euro, onder andere dankzij nieuw aangegane leningen (zie verder). Het gecumuleerd budgettair resultaat stijgt daardoor tot bijna 600 miljoen euro. Dit is een heel behoorlijke reserve waarmee de provincies meer dan de helft van de jaarlijkse totale exploitatie- en investeringsuitgaven kunnen betalen.

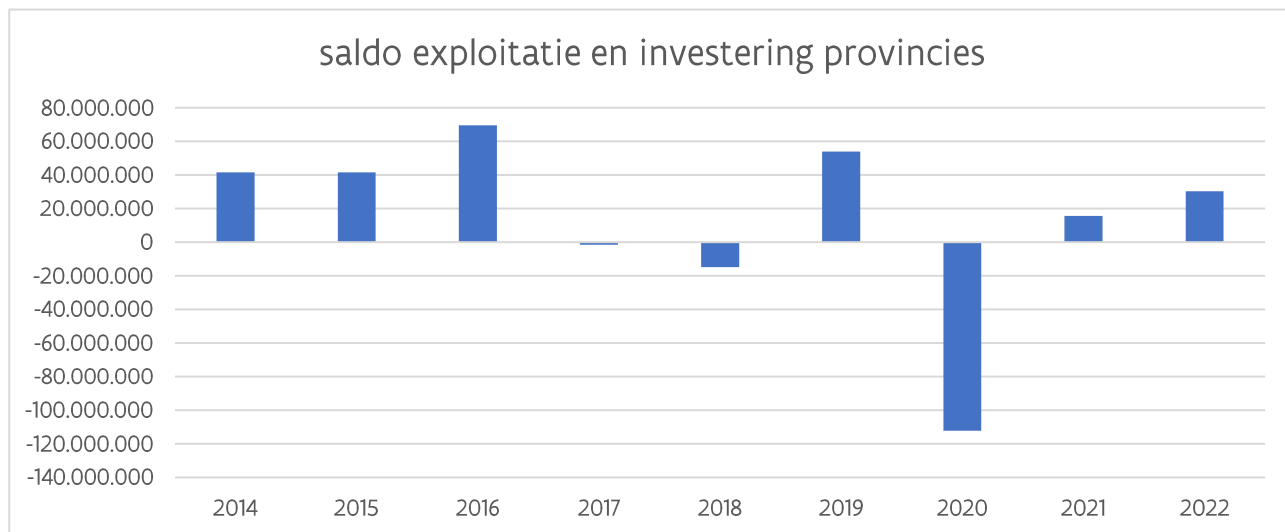
3.3. Het saldo van de exploitatie- en de investeringsverrichtingen

De Europese regelgever legt andere financiële normen op die de EU-lidstaten in acht moeten nemen, ook al legt de EU momenteel bij overschrijding geen sancties op. Het gaat onder andere over het zogenaamde ESR-vorderingensaldo (het jaarlijks tekort zou niet hoger mogen zijn dan 3% van het BNP) en de schuldgraad (die in principe niet hoger mag zijn dan 60% van het BNP). De lidstaten moeten zelf intern bepalen hoe de verschillende overheidsniveaus (federaal, regionaal, provinciaal, lokaal) gezamenlijk die normen halen.

¹² Provincie Antwerpen, jaarrekening 2020

¹³ Dit betreft zowel de ontvangsten en uitgaven voor exploitatie, investering en financiering.

Het ESR-vorderingensaldo is het verschil tussen alle ontvangsten en uitgaven van een overheid volgens de definitie van het ESR. Ook de investeringsuitgaven tellen daarvoor volledig mee (dat is niet zo bij de berekening van de AFM). Alleen de kapitaalverrichtingen worden uitgesloten. Aan de ontvangstenzijde zijn dat de nieuwe leningen en de opbrengsten uit de verkoop van participaties. Aan de uitgavenzijde tellen de aflossingen van de leningen en de aankoop van participaties niet mee. Vanuit BBC-perspectief is het 'saldo van de exploitatie en de investeringen' een relatief goede graadmeter voor het uiteindelijke ESR-vorderingensaldo van de Vlaamse gemeenten, dat het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) bepaalt.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo exploitatie	7.101.533	501.682.046	501.682.046	501.682.046	501.682.046	501.682.046	501.682.046	501.682.046	508.783.579
Saldo investeringen	83.435.626	508.783.579	508.783.579	508.783.579	508.783.579	508.783.579	508.783.579	508.783.579	592.219.204
Saldo expl. En inv.	83.435.626	508.783.579	508.783.579	508.783.579	508.783.579	508.783.579	508.783.579	508.783.579	592.219.204

Net als de voorbije jaren blijft ook in 2022 het saldo van de exploitatie en de investeringen fundamenteel positief: iets meer dan 30 miljoen euro. De negatieve uitschieter in 2020 is volledig te wijten aan de hoger beschreven financiële transactie met de pensioenreserves van de provincies Antwerpen. Die transactie haalde het INR uit de definitieve ESR-cijfers.

De licht negatieve cijfers in 2017 en 2018 waren te wijten aan een bescheiden opstoot van de investeringsuitgaven in die jaren. Ook de provinciale uitgaven vertonen de cyclus dat investeringsuitgaven tijdens het jaar voor (2017) en het jaar van de verkiezingen (2018) stijgen. En omgekeerd dalen ze in de eerste jaren van de bestuursperiode (2019 tot 2020). Stijgende investeringsuitgaven wegen negatief door op het ESR-resultaat, geringere investeringsuitgaven zijn dan weer goed voor het ESR-resultaat.

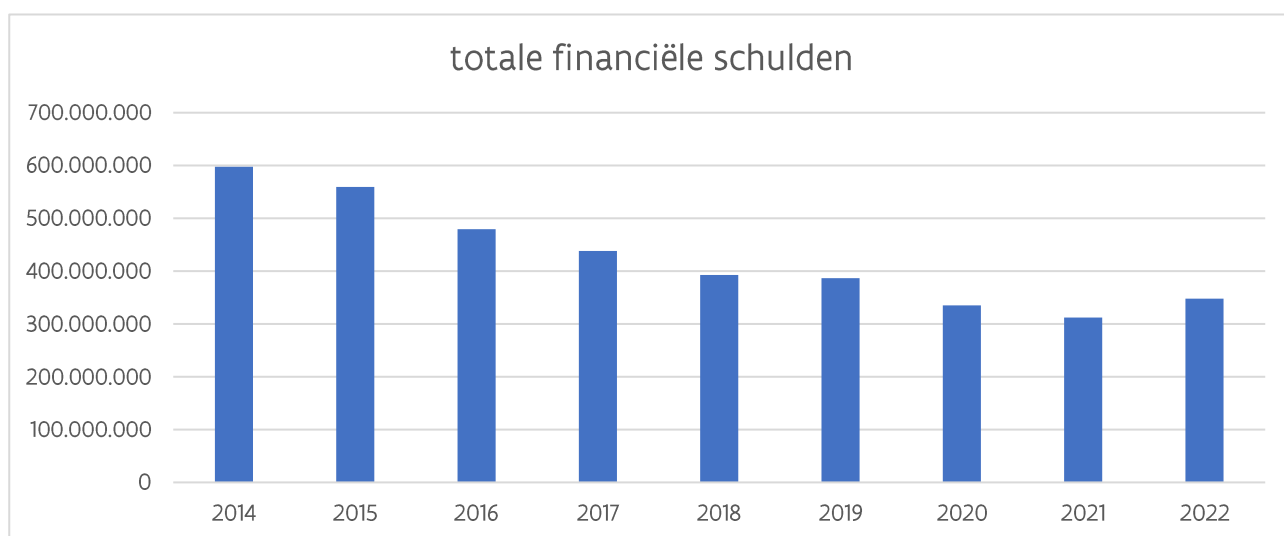
Volledig in lijn met die cyclus (zie verder) zijn de investeringsuitgaven van de 5 provincies in 2022 eerder bescheiden.

3.4.De financiële schulden

De Vlaamse regelgever legt de provincies geen normen op voor hun financiële schulden. De capaciteit van een bestuur om de schulden af te lossen zit al vervat in de AFM¹⁴. Niettemin biedt een overzicht van de evolutie van de schulden een bijkomend inzicht in de staat van de provinciale financiën.

De financiële schulden van de provincies stegen in 2022 (licht): van 312,2 miljoen euro eind 2021 naar 347,6 miljoen euro eind 2022. Dat is een stijging met 11% in nominale termen (maar slechts met 1,6% in reële termen). Dit in een context waarin de provincies over een grote spaarpot beschikken en de investeringsuitgaven eerder matig waren. Bovendien zaten de intrestvoeten in 2022 in stijgende lijn.

Ondanks die lichte stijging van de schulden blijven de financiële schulden voor de provinciebesturen makkelijk beheersbaar.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totale financiële schulden	597.580.850	559.411.098	479.472.984	438.357.849	392.770.382	386.710.161	335.185.517	312.247.552	347.687.680
Exploitatie-ontvangsten (EO)	1.035.986.869	1.030.169.387	984.443.370	994.221.240	917.366.354	967.746.706	945.106.964	941.101.425	1.012.084.644
Schulden/EO	57,68%	54,30%	48,70%	44,09%	42,81%	39,96%	35,47%	33,18%	34,35%

¹⁴ Een positieve AFM betekent dat de exploitatie-ontvangsten van een bestuur hoger zijn dan de exploitatie-uitgaven en de periodieke leningslasten.

4. WAAR HALEN DE PROVINCIES HUN INKOMSTEN VANDAAN?

4.1. De provinciebesturen

De 5 provinciebesturen kennen een ruime, grondwettelijk gewaarborgde fiscale autonomie: ze halen veruit het grootste gedeelte van hun ontvangsten uit belastingen. De totale ontvangsten van de provincies klokten in 2022 af op 1,2 miljard euro: 1.012.084.644 euro exploitatie-ontvangsten, 64.240.984 euro investeringsontvangsten en 107.411.366 euro financieringsontvangsten.

De **fiscale ontvangsten** bedroegen in 2022 iets meer dan 700 miljoen euro (meer bepaald 706.256.646 euro), hetzij bijna 70% van de totale exploitatie-ontvangsten. Dat is 5,67% meer dan in het jaar 2021, toen de fiscale ontvangsten 668.346.385 euro bedroegen. In reële termen betekent dat een daling met 3,6%.

Het leeuwendeel van de fiscale ontvangsten bestaat uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV), een aanvullende belasting op de onroerende voorheffing geheven op het kadastraal inkomen en waarvan de eigenlijke inning gebeurt door de Vlaamse overheid. Drie provinciebesturen (Antwerpen, Limburg en West-Vlaanderen) vestigen ook een algemene bedrijfsbelasting. Alle provinciebesturen, behalve de provincie Vlaams-Brabant, heffen ook een (forfaitaire) algemene provinciebelasting op de gezinnen. De ontvangsten uit fiscaliteit in 2022 staan samengevat in onderstaande tabel¹⁵:

	OOV	andere aanvullende belastingen	milieubelasting	algemene bedrijfsbelasting	belasting op reclameborden	tweede verblijven	algemene provinciebelasting + overige
Antwerpen	128.268.853			42.765.804			26.779.465
Limburg	71.817.207			12.347.337			12.081.913
Oost-Vlaanderen	87.228.264						57.068.812
Vlaams-Brabant	101.753.537		1.075.440		198.025		44.159
West-Vlaanderen	101.742.095	7.414.925		24.432.010		12.392.562	18.846.239
Totaal	490.809.956	7.414.925	1.075.440	79.545.150	198.025	12.392.562	114.820.588

De ontvangst van 490 miljoen euro uit de OOV in 2022 betekende een relatief sterke stijging ten opzichte van de voorgaande jaren, toen de OOV-inkomsten maar heel beperkt stegen of zelfs daalden: 452 miljoen euro in 2018, 466 miljoen euro in 2019, 474 miljoen euro in 2020 en 463 miljoen euro in 2021. Die evolutie is te wijten aan de hoogte van het kadastraal inkomen en de indexatiecoëfficiënt, niet aan de provinciale tarieven OOV. Zoals eerder vermeld, mochten de provincies hun tarieven niet verhogen tot en met het aanslagjaar 2022. Dit was een element in de financiële regeling van de Interne Staatshervorming. Vanaf het aanslagjaar 2023 beschikken de provincies opnieuw over hun volledige fiscale autonomie om het OOV-tarief te bepalen.

¹⁵ De gegevens zijn gehaald uit de digitale rapportering van de BBC-gegevens. De volgende rekeningnummers zijn gebruikt door de provincies: 7300 (OOV), 7309 (andere aanvullende belastingen), 73321 (milieubelasting), 73400 (algemene bedrijfsbelasting), 73422 (reclamebord), 7377 (tweede verblijven) en 7380 en 7389 (algemene gemeentebelasting en overige belastingen).

De andere exploitatie-ontvangsten zijn merkelijk minder belangrijk:

- De **ontvangen werkingssubsidies** vormen wel een substantieel bedrag: 248.406.518 miljoen euro in 2022. Het overgrote deel daarvan, bijna 200 miljoen euro, zijn specifieke werkingssubsidies geboekt op het beleidsdomein 'Onderwijs en Vorming'. Het gaat om de (loon-)subsidies van de Vlaamse overheid voor de betaling van het personeel in het provinciaal onderwijs en de onderwijsorganisatie. Vermeldenswaard zijn ook de specifieke werkingssubsidies geboekt op het beleidsdomein 'Mobiliteit': bijna 8 miljoen euro.
- De ontvangsten in de rubriek **ontvangsten uit werking** bedroegen in 2022 41.870.546 euro. Het betreft bijvoorbeeld ontvangsten uit allerhande retributies of de ingangsgelden voor de provinciale domeinen. Die ontvangsten stegen tegenover de jaren 2020 en 2021, toen ze een dieptepunt kenden en respectievelijk iets meer dan 35 en iets meer dan 37 miljoen euro bedroegen. Voordien bedroegen die ontvangsten altijd meer dan 40 miljoen euro. Wellicht een gevolg van de coronaperiode toen publieke activiteiten een periode niet meer konden plaats vinden.
- De **financiële ontvangsten** blijven sinds 2020 gering en steeds minder dan 2 miljoen euro. In 2022 bedroegen ze 1.631.591 euro. Dat staat in contrast met de periode voor 2020, toen de financiële ontvangsten vaak meer dan 20 miljoen euro per jaar bedroegen. Die evolutie is het gevolg van de principiële uittreding van de provinciebesturen uit de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ten laatste op 31 december 2018, zoals de Vlaamse decreetgever eiste¹⁶.

De **investeringsontvangsten** van de 5 provinciebesturen (64.240.984 euro in 2022) hebben vooral betrekking op de verkoop van 'materiële vaste activa' (45.543.480 euro) en op investeringssubsidies, vooral vanuit de Vlaamse overheid (18.424.272 euro).

De opbrengsten uit de verkoop van materiële vaste activa (gronden en gebouwen) zijn traditioneel eerder bescheiden: zelden meer dan 10 miljoen euro per jaar. In 2021 (31,5 miljoen euro) en zeker vorig jaar 2022 (45,5 miljoen euro) zien we opvallend hoge cijfers. Dat is het gevolg van belangrijke individuele transacties. Vorig jaar verkocht de provincie Oost-Vlaanderen haar eigendommen in het Complex Gent Zuid (onder andere een administratief centrum) voor 41,1 miljoen euro, wat het totale bedrag van bijna 45,5 miljoen euro bijna volledig verklaart.

Het bedrag aan investeringssubsidies in 2022 (18,4 miljoen euro) staat in verhouding tot de subsidiebedragen van de voorbije jaren.

De **financieringsontvangsten** liggen in 2022 relatief hoog: 107,4 miljoen euro (tegenover 45,4 miljoen euro in 2021 en 35,2 miljoen euro in 2020). Dat komt omdat de provincies vorig jaar relatief veel leenden: iets meer dan 84 miljoen euro (en maar 35 miljoen euro in 2021). Het bedrag aan nieuwe leningen overtrof het bedrag aan terugbetaling van bestaande leningen, wat de provinciale schulden (licht) deed toenemen in 2022 (zie hoger).

We zien ook een belangrijk bedrag (23,3 miljoen euro) geboekt staan als vereffening van eerder aan andere instanties toegestane leningen.

4.2. De autonome provinciebedrijven

De 19 autonome provinciebedrijven realiseerden samen in 2022 168.329.065 euro **exploitatie-ontvangsten**. Ze hebben geen eigen fiscale ontvangsten. 80% van hun exploitatie-ontvangsten

¹⁶ Zie artikel 80 van het Decreet op de intergemeentelijke samenwerking van 6 juli 2001, inmiddels opgegaan in het Decreet op het Lokaal bestuur.

(134.648.848 euro) zijn werkingssubsidies, vooral van de provinciebesturen zelf en van de Vlaamse overheid. 16,8% komen uit de eigen werking.

De **investeringsontvangsten** en de **financieringsontvangsten** van de APB in 2022 zijn bescheiden. Ze bedragen respectievelijk 837.223 euro (het merendeel investeringsubsidies) en 3.445.947 euro (waarvan 2.329.438 euro nieuw aangegeane leningen).

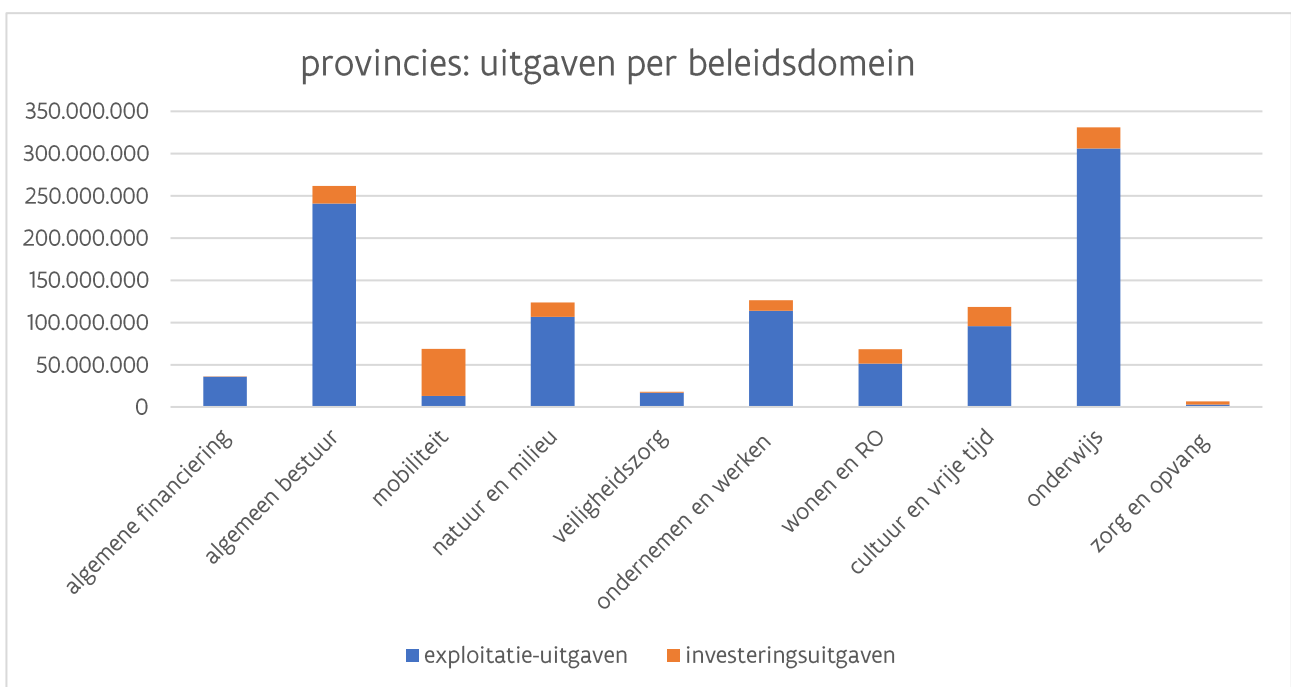
5. WAARAAN BESTEDEN DE PROVINCIES HUN GELD

5.1. Functionele analyse: doel van de uitgaven

De BBC-regelgeving verplicht de besturen iedere uitgave toe te wijzen aan een van de 150 bij ministerieel besluit vastgelegde inhoudelijke beleidsvelden. De totale uitgaven per beleidsveld vormen een onderdeel van de digitale rapportering die de besturen moeten verstrekken aan de Vlaamse overheid. Zo kunnen we een functionele analyse doen van de provinciale uitgaven en nagaan aan welke inhoudelijke beleidsvelden de provincies hun uitgaven besteden.

Bijlage 4 bevat de meest gedetailleerde gegevens, met name de uitgaven (uitgesplitst naar exploitatie-, investerings- en financieringsuitgaven) per beleidsveld zoals die blijken uit de digitale rapportering. In de tabel en de analyse hieronder:

- beperken we ons tot de exploitatie- en de investeringsuitgaven: de financieringsuitgaven laten we buiten beschouwing omdat deze niet nuttig toewijsbaar zijn aan een inhoudelijk beleidsveld;
- nemen we de uitgaven van de provincies en die van de autonome provinciebesturen samen en consolideren ze (uitgezuiverd van 'onderlinge stromen')¹⁷. Zo kunnen we het beleidsmatig optreden van het provinciaal beleidsniveau in zijn geheel (los van de organisatorische structuur) het beste vatten;
- bundelen we de 150 beleidsvelden tot 10 beleidsdomeinen. Het is onze eigen bundeling (ze is niet opgelegd door de BBC-regelgeving in het ministerieel besluit) die naar onze inschatting een beter overzicht en een meer leesbare nota mogelijk maakt.

¹⁷ De bedragen zijn statistisch gecorrigeerd. Dit betekent dat enerzijds uitgaven (van provinciebestuur aan APB) wegens werkings- en investeringssubsidies en anderzijds ontvangsten (door APB, verkregen vanuit de provinciebesturen) uit de werkings- en investeringssubsidies uit de dataset gehaald zijn. Ook de onderlinge uitgaven en ontvangsten wegens aflossingen en terugvorderingen van financiële schulden zijn verwijderd uit de data.

Beleidsdomein	Exploitatie-uitgaven	Investeringsuitgaven	Totaal	%
Algemene financiering	35.655.250	26.794	35.682.044	3,08%
Algemeen bestuur	240.871.728	20.966.411	261.838.139	22,59%
Mobiliteit	12.983.155	55.839.176	68.822.331	5,94%
Natuur en milieu	106.729.712	17.033.480	123.763.191	10,68%
Veiligheidszorg	16.745.342	1.220.754	17.966.095	1,55%
Ondernemen en werken	113.778.068	12.771.824	126.549.892	10,92%
Wonen en RO	51.402.789	16.984.774	68.387.563	5,90%
Cultuur en vrije tijd	95.746.238	22.543.157	118.289.396	10,21%
Onderwijs	305.991.701	25.140.122	331.131.823	28,57%
Zorg en opvang	2.933.467	3.608.712	6.542.179	0,56%
Totaal	982.837.450	176.135.203	1.158.972.653	100,00%

Het is opmerkelijk dat de beleidsdomeinen die we op een rechtstreekse manier kunnen linken aan de **grond- en streekgebonden missie** van het provinciaal bestuursniveau maar 1/3 (33,4%) uitmaken van de exploitatie- en investeringsuitgaven. Het gaat over de volgende beleidsdomeinen:

- het beleidsdomein 'Mobiliteit' (5,9% van de uitgaven), met onder andere 16,5 miljoen euro investeringsuitgaven, voornamelijk aan fietsinfrastructuur;
- het beleidsdomein 'Natuur en Milieubeheer' (10,68%), met belangrijke aandacht voor het waterbeheer in zijn meest diverse aspecten (41 miljoen euro exploitatie-uitgaven en 12 miljoen euro investeringsuitgaven);
- het beleidsdomein 'Ondernemen en Werken' (10,92%). De exploitatie-uitgaven binnen dit beleidsdomein (113,7 miljoen euro) ondersteunen vooral de toeristische sector (35,1 miljoen euro), de land-, tuin- en bosbouw (32,1 miljoen euro) en de 'handel en middenstand' (16,3 miljoen euro);
- het beleidsdomein 'Wonen en Ruimtelijke planning' (5,9%) met vooral aandacht voor de ruimtelijke ordening, minder voor het woonbeleid.

Het beleidsdomein '**onderwijs**' is, in financiële termen, voor het provinciaal beleidsniveau het belangrijkste beleidsdomein: meer dan een kwart van de uitgaven (331,1 miljoen euro of 28,5% van de exploitatie- en investeringsuitgaven) gaat daarnaartoe¹⁸. Iets minder dan een kwart van de uitgaven (22,6%, met veelal exploitatiekredieten ten belope van 240,8 miljoen euro) komt het beleidsdomein '**algemeen bestuur**' toe. Het omvat onder andere de interne financiële dienst, de personeelsdienst en 'overige algemene diensten'. Daaronder vallen ook de beleidsvelden 'internationale relaties' (16,3 miljoen euro) en 'hulp aan het buitenland' (4,5 miljoen euro).

Dat de provincies niet langer actief zijn in de **persoonsgebonden aangelegenheden** blijkt duidelijk. Nauwelijks besteden ze nog middelen aan het beleidsdomein 'zorg en opvang'. De enkele miljoenen euro's die de provincies toewijzen aan dit beleidsdomein gaan voornamelijk naar het beleidsveld 'sociale huisvesting', dat ook tot dat beleidsdomein behoort.

¹⁸ Veel van deze uitgaven zijn de lonen en werkingsmiddelen van het provinciaal onderwijs die de Vlaamse overheid gesubsidieert.

Het verbaast misschien dat nog altijd 118 miljoen euro (10,2% van de uitgaven) toegewezen wordt aan het beleidsdomein ‘cultuur en vrije tijd’. Nadere analyse (zie bijlage 4) leert ons dat, wat betreft de exploitatie-uitgaven (95,7 miljoen euro), dit voor een belangrijk stuk gaat naar het beleidsveld ‘openluchtrecreatie’, waarmee de provinciale domeinen worden bedoeld (58,3 miljoen euro). Ook de beleidsvelden met betrekking tot erfgoed (de beleidsvelden ‘overig beleid inzake erfgoed’, ‘archeologie’ en ‘monumentenzorg’, samen goed voor 15,7 miljoen euro) en de tussenkomsten voor de kathedrale kerkfabrieken, de islamitische en orthodoxe eredienstenbesturen en de niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen (9,4 miljoen euro) behoren tot dat beleidsdomein.

5.2. Economische analyse: welke soort uitgaven

Wanneer we de uitgaven economisch analyseren¹⁹, maken we een onderscheid tussen de exploitatie-, de investerings- en de financieringsuitgaven. We nemen ook hier de uitgaven van de provincies en de APB samen en zuiveren de onderlinge stromen weg.

De belangrijkste uitgavensoorten binnen de exploitatie-ontvangsten (982.837.450 euro in 2022) zijn:

- de bezoldigingen in hun ruimste betekenis;
- de uitgaven voor ‘goederen en diensten’;
- de toegestane werkingssubsidies.

De uitgaven voor ‘**bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen**’ bedroegen in 2022 609 miljoen euro (of 62% van de exploitatie-uitgaven). De grote helft daarvan (327,9 miljoen euro) gaat naar de salarissen van het personeel van de eigenlijke administratie van de provincies en de APB. Dat is 6,54% meer dan in 2021, toen daarvoor nog 307,8 miljoen uitgegeven werd. Dat lijkt geen overdreven grote stijging, gezien de hoge inflatie en de verschillende indexsprongen in 2022²⁰.

Een opvallende tendens de laatste jaren is de gestage daling van de salarissen voor het vastbenoemd personeel (127 miljoen euro in 2022). In 2014 bedroeg dat nog bijna 195 miljoen euro. Omgekeerd springt ook de gestage toename van de salarissen voor het contractueel personeel in het oog. In 2014 was dat nog maar 113,4 miljoen euro, in 2022 200 miljoen euro. De trend naar contractualisering van het overheidsperoneel zet zich ook bij de provincies stelselmatig door. De eerder getoonde cijfers over het aantal VTE kunnen we hier, ter illustratie, verfijnen naar het stelsel van tewerkstelling:

Beleidsdomein	2018	2019	2020	2021	2022
Contractant	2.071	2.142	2.063	2.394	2.518
Vastbenoemd	1.877	1.690	1.597	1.525	1.434
Totaal	3.948	3.831	3.660	3.918	3.952

¹⁹ Zie bijlage 5 voor meer details.

²⁰ In 2022 vonden 5 loonindexeringen plaats: op 1 februari, 1 april, 1 juni, 1 september en 1 december. Ook op 1 januari 2023 volgde een loonindexering.

De andere onderdelen van de rubriek bezoldigingen zijn:

- de salarissen van het provinciaal onderwijzend personeel: iets meer dan 224,3 miljoen euro in 2022, maar de Vlaamse overheid subsidieert die (zie de rubriek specifieke werkingssubsidies bij de exploitatie-ontvangsten);
- de lonen van het politiek personeel (de gedeputeerden): bijna 6,3 miljoen euro in 2022. In 2017, dus voor de vermindering van het aantal gedeputeerden van 6 naar 4, bedroeg dat nog meer dan 8 miljoen euro;
- de rubrieken 'andere personeelsuitgaven' (bijna 15,5 miljoen euro²¹) en de pensioenuitgaven (bijna 35,5 miljoen ²²).

De andere rubrieken van de exploitatie-uitgaven zijn 'goederen en diensten' en 'toegestane werkingssubsidies'. De uitgaven in de rubriek '**goederen en diensten**' stegen in 2022 tot een bedrag van 228 miljoen euro. Dat is een stijging met niet minder dan 11,78% in absolute termen (2% in reële termen)! Opvallend maar niet verrassend is de sterke stijging van de energie-uitgaven: van 7,5 miljoen euro in 2021 naar 12,0 miljoen euro in 2022 voor elektriciteit (+ 59,2%) en van 4,4 miljoen euro in 2021 naar 7,4 miljoen euro in 2022 voor gas (+ 65,6%).

De provincies kenden in 2022 127,6 miljoen euro **werkingssubsidies** toe, vooral aan vzw's (48,5 miljoen euro) en aan allerhande bedrijven (26,3 miljoen euro). Maar ook de provinciale privaatrechtelijke EVA's bekwamen samen 16,8 miljoen euro werkingssubsidies.

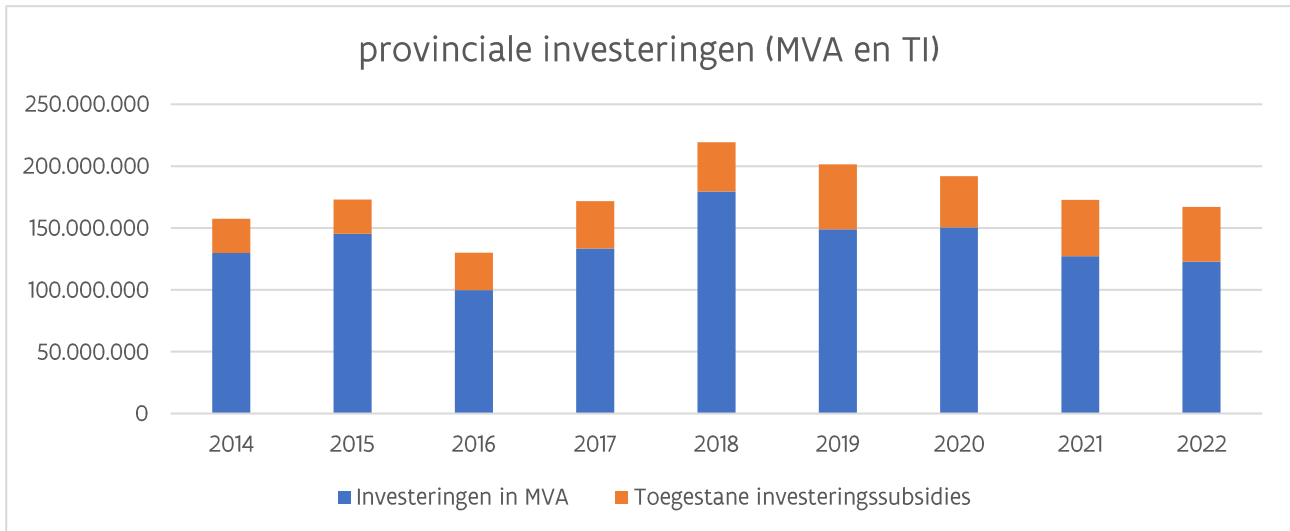
De provincies zijn kleiner in financiële termen dan de lokale besturen. Ook hun investeringsvolume en hun economisch belang zijn dus minder omvangrijk. Wel herkennen we de zogenaamde legislatuurcyclus bij de **investeringsuitgaven** van de provincies: een hoogtepunt van investeringen in het jaar voor (2017), van (2018) en na (2019) de verkiezingen en merklijk minder investeringen in de tussenperiode.

De uitgaven voor de 'materiële vaste activa' en de 'toegestane investeringsubsidies', die we klassiek als de eigenlijke investeringsuitgaven beschouwen²³:

²¹ Deze rubriek bevat uitgaven voor het personeel bovenop de bezoldiging. Dat kunnen wettelijke of contactuele verplichtingen of vrijwillig toegekende extra's door de werkgever zijn. Sommige van de voordelen kennen ze rechtstreeks toe aan de personeelsleden (bijvoorbeeld maaltijdcheques, cultuurcheques, premies bij oppensioenstelling, begrafenispremies, anciënniteitspremies, ...) terwijl ze andere ter beschikking stellen van het personeel (bijvoorbeeld kantine, werkkledij, verzekering ongevallen of gewaarborgd loon, sociale abonnementen, ...).

²² Door de heel diverse pensioenregelingen (voor contractuele en statutaire medewerkers) en de diverse wijzen waarop pensioenverplichtingen technisch geboekt worden, is deze rubriek geen betrouwbare indicator voor het geheel van de pensioenverplichtingen en -uitgaven van de gemeenten.

²³ De investeringsuitgaven voor de 'financieel vaste activa' en de 'immateriële vaste activa', die hoe dan ook minder omvangrijk zijn, tellen we hier niet mee.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Investeringen in MVA	129.725.558	145.201.570	99.711.499	133.305.154	179.564.388	148.884.770	150.482.226	127.146.597	122.824.374
Toegestane investeringsubsidies	27.857.184	27.922.958	30.242.106	38.308.615	39.755.555	52.518.467	41.522.795	45.474.901	44.245.629
Totaal	157.582.742	173.124.528	129.953.605	171.613.769	219.319.943	201.403.237	192.005.021	172.621.498	167.070.003

De investeringsuitgaven in 2022, 2 jaar voor de verkiezingen van oktober 2024, zijn dan ook eerder bescheiden met 167 miljoen euro. Hoewel, als we het jaar 2022 vergelijken met het jaar 2016 (2 jaar voor de verkiezingen van 2018) dan lijkt het investeringsniveau toch aanvaardbaar. In vergelijking met 2016 gebeurden er 37,1 miljoen euro (of 28,6% ; in reële termen 7,5%) meer investeringsuitgaven.

Een opvallende vaststelling, als we de cijfers meer in detail bekijken (zie ook bijlage 5), zijn de investeringsuitgaven in de rubriek 'Wegen en Overige Infrastructuur'. In 2021 en 2022 komen de uitgaven in deze rubriek een stuk boven de 30 miljoen euro uit. Dat was in de voorbije jaren nooit het geval. De rubriek 'Terreinen en gebouwen' daalt dan weer in belang: 57 miljoen euro in 2022 en 73 miljoen euro in 2021. Voordien was dat zelden minder dan 100 miljoen euro.

Het spoort met de cijfers uit de functionele analyse (zie bijlage 4) waar we de laatste jaren ook een stijging van de uitgaven in het beleidsdomein 'Mobiliteit' zien. We kunnen het niet rechtstreeks uit de cijfers afleiden, maar heel waarschijnlijk duidt dit op een versnelling van de uitgaven voor fietsinfrastructuur (fietsnelwegen).

6. CONCLUSIES

Het provinciaal beleidsniveau is, in financiële termen, een **bescheiden beleidsniveau** in vergelijking met de lokale en de Vlaamse overheid. De Interne Staatshervorming uit de periode 2014-2018 heeft hun financieel belang verder verminderd. Organisatorisch moeten we, behalve met de 5 provinciebesturen, ook rekening houden met 19 publiekrechtelijke autonome provinciebedrijven, waarvan het provinciebestuur van Antwerpen er 14 oprichtte. In totaal bedroegen de uitgaven van het provinciaal beleidsniveau in 2022, geconsolideerd, 1,215 miljard euro. Bij de lokale besturen bedroegen de geconsolideerde uitgaven (met de autonome gemeentebedrijven) in 2022 17,5 miljard euro.

De provincies halen hun middelen voornamelijk uit **fiscale ontvangsten**. Bijna 70% van exploitatie-ontvangsten zijn fiscale ontvangsten (in 2022: 706 miljoen euro van de 1.012 miljoen euro), waarvan 490 miljoen euro opcentiemen op de onroerende voorheffing. De meeste provinciebesturen kennen ook een algemene provinciebelasting op de bedrijven (niet Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant) en een algemene provinciebelasting op de gezinnen (niet Vlaams-Brabant).

De provincies zijn in algemene termen **financieel gezond**. Eind 2022 is hun autofinancieringsmarge ruim positief, hun spaarpot (gecumuleerd beschikbaar budgettair resultaat) relatief groot en hun financiële schulden relatief gering (hoewel ze licht stegen in 2022).

De provincies zijn, na een proces van 'interne staatshervorming', sinds 2018 niet langer bevoegd voor **persoonsgebonden aangelegenheden**. Onderwijs en Toerisme behoren daar niet toe. Het provinciaal onderwijs blijft belangrijk: nog ruim een kwart van de exploitatie- en investeringsuitgaven (331 miljoen euro of 28,57% van deze uitgaven) zijn uitgaven voor het provinciaal onderwijs. Ook in de vrijtijdssfeer zijn ze nog actief in het beheer van de provinciale recreatiedomeinen. Op het beleidsveld "openlucht recreatie" boekten de provincies in 2022 58,3 miljoen euro (of bijna 6% van hun exploitatie- en investeringsuitgaven).

De beleidsmatige kern van de provinciale bevoegdheden zitten vervat in **de beleidsdomeinen 'Mobiliteit', 'Natuur en Milieu', 'Ondernemen en Werken' en 'Wonen en Ruimtelijke Ordening'**. In die beleidsdomeinen verrichtten de 5 provincies en de 19 APB samen 387 miljoen aan exploitatie- en investeringsuitgaven in het jaar 2022.

7. BIJLAGEN

Bijlage 1: overzicht van de provinciale verzelfstandigde entiteiten in 2022

Provincie Antwerpen

AGB

- Documentatiecentrum Atlas
- Centrum Gouverneur Kinsbergen
- Havencentrum Lillo
- Toerisme Provincie Antwerpen
- Hooibeekhoeve
- Kamp C
- Provinciaal Instituut voor Hygiëne
- Provinciaal Onderwijs Antwerpen
- Provinciaal Recreatiedomein De Schorre
- Provinciaal Recreatiedomen Zilvermeer
- Provinciaal Secretariaat Europese Structuurfondsen
- Provinciaal Vormingscentrum Malle
- Campus Vesta
- Provinciaal Cultuurhuis De Warande

EVA privaat recht

- Stichting Kempens Landschap
- Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw
- Arboretum Kalmthout vzw
- Lilse Bergen vzw
- Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker vzw

Provincie Vlaams-Brabant

AGB

- Vlabinvest (Agentschap voor grond- en woonbeleid voor Vlaams-Brabant)
- VERA

EVA privaat recht

- Erfgoedstichting Vlaams-Brabant
- Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw

Provincie West-Vlaanderen

AGB

- Monumentenwacht West-Vlaanderen
- Provinciebedrijf Vonk
- Westtoer

Provincie Oost-Vlaanderen

EVA privaat recht

- EROV Economische Raad voor Oost-Vlaanderen

Provincie Limburg

EVA privaat recht

- Stichting Limburg Sterk Merk

Bijlage 2: enkele indicatoren per provincie

Vergelijkingen maken tussen provinciebesturen is appelen met peren vergelijken. Sommige provinciebesturen brengen tal van activiteiten onder in een publiekrechtelijk autonoom provinciebedrijf (APB), anderen niet of nauwelijks. En dan zijn er nog de privaatrechtelijke extern verzelfstandigde agentschappen met een provinciale participatie.

Niettegenstaande deze belangrijke disclaimer kunnen we enkele belangrijke verschillen vaststellen tussen de eigenlijke provinciebesturen op het vlak van de financiële resultaten. Onderstaande tabel bevat er enkele.

Provincie	Inwoners	Auto-financieringsmarge (AFM)	AFM per inwoner	Gecumuleerd Budgettair resultaat	GBR per inwoner	schulden	schulden per inw	Totale EU	totale EU per inwoner	fiscale ontvangsten en boetes	fiscale ontvangsten en boetes per inwoner
Antwerpen	1.886.609	23.663.870	13	75.036.022	40	64.195.249	34	180.032.646	95	197.814.123	105
Limburg	885.951	6.984.075	8	107.195.530	121	68.981.558	78	190.293.083	215	96.246.457	109
Oost-Vlaanderen	1.543.865	22.156.977	14	187.304.888	121	40.104.696	26	238.809.990	155	144.297.076	93
Vlaams-Brabant	1.173.440	22.688.360	19	46.904.068	40	44.120.754	38	122.873.483	105	103.071.161	88
West-Vlaanderen	1.209.011	28.783.003	24	175.778.696	145	130.285.422	108	143.185.165	118	164.827.830	136
Totaal	6.698.876	104.276.285	16	592.219.204	88	347.687.680	52	875.194.367	131	706.256.646	105

[Bijlage 3 \(xlsx\): ontvangsten en uitgaven van de provinciebesturen \(2014-2022\)](#)

[Bijlage 4 \(xlsx\): ontvangsten en uitgaven van de autonome provinciebedrijven \(2014-2022\)](#)

[Bijlage 5 \(xlsx\): geconsolideerde uitgaven \(provincies en APB\) - functionele analyse](#)

[Bijlage 6 \(xlsx\): geconsolideerde uitgaven \(provinciebesturen en APB\): economische analyse](#)

Agentschap Binnenlands Bestuur
Herman Teirlinckgebouw
Havenlaan 88 (bus 70)
1000 Brussel

binnenland@vlaanderen.be